

doi: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2018.01.052>

УДК 346.16

Б.В. ДЕРЕВ'ЯНКО, д-р юрид. наук, проф., професор кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг, Україна

 orcid.org/0000-0001-7408-8285

О.А. ТУРКОТ, канд. юрид. наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів, Україна

 orcid.org/0000-0003-4505-3096

ПРО ВИЗНАННЯ ВИДОБУТКУ (МАЙНІНГУ) КРИПТОВАЛЮТИ ВИДОМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: криптовалюта, біткойн, майнінг, господарська діяльність, ліцензування, оподаткування.

Запропоновано правовий режим операцій із криптовалютою прирівняти до правового режиму операцій із зарубіжною валютою; легалізувати видобуток (майнінг) криптовалюти як виду господарської діяльності, запровадити його ліцензування (органом ліцензування призначити СБУ) та оподаткування доходів від нього. Підсумовано, що легалізація видобутку (майнінгу) криптовалюти буде корисною для держави та сприятиме наповненню Державного бюджету.

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень і публікацій. У попередній роботі, присвяченій дослідженню правового регулювання здійснення в Україні операцій із криптовалютою на прикладі біткойну, зокрема виявленню ризиків таких операцій, указано на існування багатьох питань, що потребують детального розгляду. Серед них: визначення правового режиму інструменту криптовалюти, порівняння її із класичною валютою; правового статусу «ферм криптовалюти»; правового режиму (у тому числі відповідність законодавству) операцій із видобутку (вирахування, майнінгу) криптовалюти; обґрунтування легітимації чи заборони обігу криптовалюти; оподаткування операцій із криптовалютою у випадку їх легітимації; боротьба із купівлею зброї, наркотиків, фінансування тероризму тощо за криптовалюту та ін. [1]. Проте у межах однієї статті розглянути усі особливості правового режиму операцій із криптовалютою в Україні та інших державах просто неможливо.

Останнім часом зріс і рівень наукових робіт. Окремі правовідносини із криптовалютою уже були предметом дисертаційних досліджень. Наприклад, дисертаційна робота на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні» [2]. Проте такі роботи із досліджуваної теми є радше винятком: 1) із усього масиву наукових розвідок українських учених приблизно 90 % здійснено у роботах фахівців із економічних і технічних наук, лише невелика частка — у роботах юристів; 2) із усього масиву наукових розвідок українських учених приблизно 90 % здійснено молодими дослідниками (найчастіше студентами, інколи — аспірантами), лише невелика частка — досвідченими науковцями. Українських вчених, які досліджували відносини з приводу опе-

рацій із криптовалютою, небагато: А.О. Вишневецька [3], Є.О. Галушка [4], О.М. Петрук [5], О.М. Сохацька [6], Н.Г. Яцків [7]. Можливо невисока увага до процесів обігу криптовалюти з боку юристів пояснюється невизнанням цих процесів як законодавством України, так і законодавством багатьох держав світу; а активність серед студентської аудиторії пояснюється новизною досліджуваних відносин для світової економіки, функціонування на основі новітніх комп'ютерних технологій (молодь активніше цікавиться досягненнями науки у сфері ІТ-технологій), певний дух авантюризму (вступ у відносини з купівлі-продажу криптовалюти може надати шанс швидко збагатити), притаманний молодим людям.

Операції із криптовалютою (особливо найпоширенішим її видом — біткойнами) пов'язані зі значною кількістю правових, економіко-правових та технологічних ризиків [1, с. 36—38], проте здійснюються кожного дня у значній кількості. Багато держав світу, державних, міждержавних і недержавних органів, установ, суб'єктів господарювання та їх об'єднань проголошують наміри розробки та упровадження нових видів криптовалюти. В Україні та світі зростає кількість правових спорів, пов'язаних із операціями з криптовалютою, видобутком (вирахуванням, майнінгом) криптовалюти, несплатою податків з доходів, отриманих від операцій із криптовалютою; підвищується активність на міжнародних біржах криптовалюти, посилюється волатильність на цих ринках (так, наприклад, курс біткойну по відношенню до долара США та інших валют світу може змінюватися до 30 % за день як у бік підвищення, так і в бік зниження), що дає змогу окремим особам та цілим міжнародним компаніям — гравцям і біржовим спекулянтам — за незначний час отримувати надприбутки. Тому постає питання щодо місця держави у цих відносинах.

Викладене вказує на необхідність подальших досліджень правового режиму операцій із криптовалютою. У зв'язку з цим, **метою статті** є: визначення можливості легалізації усіх або окремих операцій із криптовалютою в Україні та надання відповіді на питання «чи буде легалізація видобутку криптовалюти (майнінгу) корисною для держави?».

Результати дослідження. Перманентна девальвація переважної більшості матеріально-тех-

нічних цінностей та валюти абсолютно усіх держав світу викликала об'єктивне бажання диверсифікувати способи зберігання багатства. Розвиток новітніх технологій, зокрема ІТ-технологій, призвів до появи криптовалюти — комп'ютерних грошей, які допоки ще не стали альтернативою, проте вже є доповненням до класичних паперових грошей і грошей, виготовлених із дорогоцінних металів або забезпечених ними та / або іншими матеріальними цінностями.

Упродовж кількох останніх років у світі велику увагу приділяють криптовалюти як майбутньому повноцінному альтернативному варіанту готівковим коштам. Це фінансовий інструмент, який активно накопичують та використовують у операціях із обміном товарів та на біржах. Популярною криптовалюта стала завдяки анонімності, незалежності від інфляційних процесів, відсутності контролю над нею, захищеності, децентралізованому характеру (відсутній єдиний емісійний центр, який її виробляє), а відкритий код надає можливість кожному охочому здобути її. Завдяки тому, що попит на криптовалюту збільшується, відповідно, збільшується її ціна. Сьогодні криптовалюта стала популярною в Україні. Як і в інших державах світу у нас поширені більш ніж десять видів криптовалюти, найбільшу популярність серед яких має криптовалюта біткойн.

Відмінність криптовалюти від класичних грошей полягає у тому, що вона не забезпечена жодними матеріальними цінностями, її вартість визначається обсягами емісії та співвідношенням попиту і пропозиції. Її емісію та правила купівлі-продажу визначає спеціальна комп'ютерна програма. Наприклад, програма обігу біткойнів передбачає їх емісію за геометричною прогресією на вибування до зупинки на позначці 21 млн одиниць біткойнів приблизно у 2031—2033 рр. Емісія є абсолютно децентралізованою і здійснюється у вигляді виплати винагороди особам, комп'ютерні пристрої яких будують нові комп'ютерні блоки, тобто видобувають (генерують, вираховують, «майнять») нові одиниці криптовалюти. Ці особи отримали неофіційну назву «майнери». Їхня діяльність за ознаками має схожість із господарською, а в її межах — підприємницькою. Спочатку майнери виготовляють та / або купують спеціальні прилади, необхідні для генерування (майнінгу) криптовалюти, роз-

робляють та запускають відповідну програму, споживають надвелику кількість електроенергії, технічно обслуговують обладнання, зараховують винагороду у вигляді одиниць (їх часток) біткойнів чи іншого виду криптовалюти на свої електронні гаманці, обмінюють криптовалюту на класичну валюту, товари, роботи чи послуги. Проте цей вид діяльності на сьогодні не є офіційно визнаний як підприємництво, оскільки українське законодавство цього не передбачає.

Статтею 32 Закону України «Про Національний банк України» визначено, що грошовою одиницею України є гривня, а випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються [8]. Те саме передбачено і пунктом 3.3 ст. 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [9]. Криптовалюту законодавство України вважає грошовим сурогатом. Електронними грошима криптовалюта не є в силу значної кількості норм пунктів 1.13 ст. 1; 14.2, 14.4, 14.21 ст. 14; 15.1, 15.2, 15.3 ст. 15 (та ін.) Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Цими нормами затверджено, що емітентом електронних грошей є виключно банк [9]. Пунктом 15.3 ст. 15 згаданого Закону України передбачено, що банк має право здійснювати випуск електронних грошей, номінованих лише в гривні, для використання на території України [9]. А тому криптовалюта не є електронними грошима, є грошовим сурогатом, а її використання як платежу в Україні не просто не дозволено, а й заборонено. Проте чинним законодавством не визначено міру і розмір відповідальності за недотримання заборони.

У розвиток вищенаведених положень Національний банк України (НБУ) протягом останніх років надав декілька роз'яснень щодо законності використання криптовалюти в Україні. Найвідомішим серед них є Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти / криптовалюти» *Bitcoin* від 10.11.2014, згідно з яким «НБУ розглядає віртуальну валюту / криптовалюту *Bitcoin* як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це протирічить нормам українського

законодавства» [10]. Але, як зазначено вище, відповідальності за недотримання норм законів України (а крім норм двох названих законів НБУ ще вказує на ст. 99 Конституції України [11], ст. 192 Цивільного кодексу України [12] та на ст. 3 Декрету Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» [13]), а тим більше роз'яснень НБУ, у законодавстві не передбачено. Проте уважне вивчення положень Роз'яснення НБУ дає змогу виявити, що «криптовалюта *Bitcoin*... грошовий сурогат... не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу...» (виділено авт. — Б.Д., О.Т.). Тобто, якщо виникне спір у судовій інстанції України чи іншої держави з приводу законності здійснення операцій із криптовалютою, і суд дотримуватиметься не духу закону, а букви закону, то рішення буде не на користь держави. По-перше, у Роз'ясненні НБУ ідеться про заборону криптовалюти *Bitcoin*, а отже операції із такими видами криптовалюти, як: *Ethereum* (від англ. *ether* — ефір, ефіріум), *Ripple* (ріпл), *Litecoin* (від англ. *lite* — легкий, і англ. *coin* — монета), *Peercoin* (піркойн, відома також як *PPCoin* і *PPC*), *Nxt* (від англ. *next* — наступний), *Namecoin* (від англ. *name* — ім'я, і англ. *coin* — монета) та іншими не заборонені. По-друге, державі ще треба буде довести, що криптовалюта використовувалася на території України, а це складно зробити, виходячи із того, що комп'ютер, біржа криптовалюти, матеріальний товар можуть знаходитися у трьох різних країнах. По-третє, в законодавстві і Роз'ясненні НБУ ідеться про заборону використання криптовалюти як засобу платежу, тоді як нічого не сказано про операції із обміну, видобутку, використання як засобу накопичення тощо. Аналогічний правовий режим має іноземна валюта в Україні. Так, громадянам не заборонено зберігати заощадження в іноземній валюті й обмінювати іноземну валюту на гривню та іншу іноземну валюту. Українці не можуть на території України отримувати зарплату чи будь-яку винагороду в іноземній валюті, проте вони можуть заробляти чи вигравати іноземну валюту в мережі Інтернет.

З наведеного можна зробити висновок, що держава зайняла вичікувальну позицію, формально забороняючи обіг криптовалюти як

конкурента національній валюті, проте реально не запроваджуючи міри кримінальної, адміністративної, господарсько-правової чи будь-якої іншої відповідальності. У багатьох державах світу, де різною мірою дозволені операції із криптовалютою (Австралія, Австрія, Болгарія, Бразилія, Ізраїль, Канада, КНР, Норвегія, Сінгапур, США, Тайланд, ФРН, Хорватія, Швейцарія, Японія та ін.), останню не розглядають як загрозу національній валюті. Там якщо і є відповідальність у відносинах із криптовалютою, то об'єктом злочину чи правопорушення є не нормальне функціонування національної валюти, а, скоріше, публічні суспільні відносини у сфері фіскальної політики держави. Відповідно, і саме правопорушення полягає в ухиленні від сплати податків з доходів, отриманих від операцій із криптовалютою.

Сучасна ситуація в економіці України є складною. Втрата контролю над майже 5 % території, втрата значної частини промислового потенціалу, різке підвищення витрат на ведення оборонної війни, потреба у виплаті відсотків міжнародним кредитним організаціям, пік яких припадає уже на 2019 р., тощо вимагають пошуку нових фінансових джерел. Останнім часом були запроваджені: військовий збір; підвищення акцизних ставок із продажу алкогольної та тютюнової продукції; підвищення судового збору; розширення джерел відраховувань до пенсійного фонду тощо. І в цій же ситуації в Україні кожного дня відбуваються операції з криптовалютою, за кількістю і обсягом яких Україна входить до топ-10 країн світу.

Наведена інформація вказує на можливість і доцільність запровадження оподаткування усіх чи деяких операцій із криптовалютою, доходів від певних операцій із криптовалютою тощо. Але для такого запровадження оподаткування потрібно спочатку легалізувати вид діяльності, ввести його до правового поля України. Новітня історія має зворотний приклад, коли вид діяльності, що підлягав ліцензуванню та патентуванню, а доходи від нього оподатковувалися за підвищеними ставками, був заборонений. Мається на увазі ігорний бізнес. У підсумку, значна кількість суб'єктів господарювання — порушників — фактично надає послуги з ігорного бізнесу, але не сплачує податків, не набуває ліцензії та не купує торгового патенту. Можна сказати, що зараз фактично суб'єкти ігорного бізнесу мають «податкові ка-

нікули». Так само можна сказати, що фактично мають «податкові канікули» і суб'єкти господарювання та особи, які виконують операції із криптовалютою.

Легалізувати операції із криптовалютою, тобто визнати більшу частину з них видами господарської діяльності, в Україні не складно. Достатньо лише внести декілька змін до названих вище та інших норм законодавства. Проте у цьому випадку з'явиться альтернатива класичній національній грошовій одиниці України — гривні. А отже, постануть питання: чому криптовалюта знаходиться у привілейованому стані перед класичною іноземною валютою та є прирівняною до національної валюти. Крім цього, однією із ознак криптовалюти є анонімність. Без особистого зізнання власника гаманця криптовалюти інші особи майже не мають шансів визначити його особу. А у випадку легалізації операцій із криптовалютою і, особливо, запровадження їх оподаткування, держава повинна буде їх контролювати. В ситуації, коли держава це робити не зможе, легалізація й оподаткування операцій із криптовалютою виглядатиме лише як підтвердження слабкості і неспроможності держави. На сьогодні і так існує багато прикладів державної слабкості, наприклад, коли терористи та колаборанти отримують українські пенсії, а то й престижну роботу в органах державної влади та місцевого самоврядування України; коли сили поліції та ЗСУ не можуть припинити варварське винищення українських лісів від копачів янтарю; коли рішення господарських та інших судів після проходження усіх інстанцій банально не виконуються, як правило, нібито через відсутність грошей у відповідача тощо.

Проте держава цілком безпечно і з вигодою для себе може прирівняти режим використання криптовалюти до відповідного режиму класичної валюти, але не національної, а зарубіжної. У цьому випадку не будуть порушені названі вище норми законодавства. По-перше, в силу положень Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» криптовалюта не є і не стане повноцінними електронними грошима. Проте такими на території України не є й іноземна валюта. По-друге, у цьому випадку не треба буде вносити велику кількість змін до нормативних актів. По-третє, громадяни та суб'єкти господарювання Украї-

ни, які зберігають заощадження у криптовалюті, купують чи продають криптовалюту, не будуть вважатися і відчувати себе порушниками або злочинцями. І це не менш вигідно державі, яка все одно майже не може отримати інформацію про такі заощадження чи операції купівлі-продажу.

Із легалізацією операцій із криптовалютою держава не просто може, а повинна визнати видобуток (майнінг) криптовалюту видом господарської діяльності. Враховуючи його високу рентабельність (в середньому строк окупності обладнання (найдешевше і з відносно невисокими потужностями в мережі Інтернет оцінюється в середньому у 10 тис. дол. США) становить від 6 до 12 міс.), велику суспільну небезпечність (зокрема високий ризик виникнення короткого замикання і пожежі; також до кінця невідомо, як на людину, тварин та навколишнє природне середовище впливає скупченість різноманітного електромагнітного і комп'ютерного обладнання), а також наявність спеціальних знань та вмінь виконавців (без належного контролю вони можуть завдати шкоди комп'ютерним мережам та іншим користувачам мережі Інтернет), цей вид діяльності має бути ліцензованим і знайти місце у ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [14]. У розвиток цієї норми мають бути розроблені й ухвалені відповідні ліцензійні умови, а пунктом 20 постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [15] повноваження з виконання обов'язків державного органу з питань ліцензування слід покласти на Службу безпеки України (СБУ). Остання є органом ліцензування діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації [15], а також має фахівців, спроможних оцінити обсяги видобутку (майнінгу) криптовалюту.

Крім ліцензування держава повинна буде запровадити й оподаткування нового легального виду господарської діяльності — видобутку (майнінгу) криптовалюту шляхом внесення доповнень до Податкового кодексу України [16]. Видається, що ставка податку на

прибуток повинна бути такою ж, як і для переважної більшості видів господарської діяльності. І разом із запровадженням оподаткування до порушників можуть бути застосовані норми Кримінального кодексу України (зокрема ст. 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)») [17] та/або норми Кодексу України про адміністративні правопорушення (у т. ч. ст. 163-1, 163-2, 163-3, 163-4) [18].

Одним із головних аргументів на користь визнання видобутку (майнінгу) криптовалюту видом господарської діяльності та запровадження оподаткування доходів, отриманих від цієї діяльності, є можливість забезпечення ефективного виявлення осіб та суб'єктів господарювання, які цим видом діяльності займаються. Фіскальні органи, орган ліцензування — СБУ, правоохоронні органи можуть зробити це через показник дуже високого рівня споживання електроенергії.

Суму податку, яка буде пропорційною до кількості видобутих одиниць криптовалюту, можна визначити трьома способами. Перший полягає у тому, що майнер добровільно, наприклад, один раз на місяць надаватиме уповноваженим особам фіскальної служби доступ до програми майнінгу та своїх гаманців криптовалюту. Останні перевірятимуть кількість видобутих одиниць і вираховують суму податку. Проте навряд чи майнер захоче добровільно надати сторонній особі доступ до своєї програми, а тим більше до своїх гаманців. При цьому, він може безкоштовно створити будь-яку кількість таких гаманців і надавати на перевірку далеко не всі із них. На цей випадок слід запропонувати фіскальним органам застосовувати другий спосіб визначення суми податку: фахівці комісійно перевірятимуть потужність обладнання, проведуть розрахунки, визначатимуть середньомісячний показник видобутих одиниць криптовалюту і на його основі — суму податку. Якщо ж у майнера траплятимуться аварії, збої у постачанні електроенергії чи інші форс-мажорні обставини, — він має негайно повідомляти фіскальний орган та ліцензіата про тимчасове припинення діяльності. Так само він буде зобов'язаний інформувати названі органи контролю й у випадку відновлення своєї діяльності. Утім, якщо він цього не зробить, останні зможуть самі виявити відновлення діяльності із видобутку

(майнінгу) криптовалюти за відновленням надвисокого рівня споживання електроенергії. Є ще і третій спосіб — визначення суми податків пропорційно до кількості витраченої електроенергії. Проте цей спосіб, як і перший, може бути неефективним через застосування різними майнерами різного обладнання, яке може споживати більшу чи меншу кількість електроенергії за однакової потужності видобутку.

Висновки. На основі дослідження запропоновано законодавчо прирівняти правовий режим операцій із криптовалютою до режиму із класичною іноземною валютою. У цьому випадку норми Конституції України, кодексів, законів і підзаконних нормативно-правових актів не будуть порушені, а громадяни та суб'єкти господарювання України зможуть на законних підставах зберігати, обмінювати криптовалюту, а також заробляти її шляхом видобутку (вирахування, генерування, майнінгу). Останній вид діяльності необхідно визнати новим легальним видом господарської діяльності, який через високий рівень рентабельності та велику суспільну небезпечність і наявність спеціальних знань та вмінь виконавців має бути ліцензованим і знайти місце у ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та відповідних ліцензійних умовах. Органом ліцензування має стати СБУ, яка є таким органом для ліцензування максимально схожого з усіх ліцензованих виду господарської діяльності та має відповідних фахівців. Доходи, отримані від цього виду діяльності, запропоновано оподатковувати за

загальними правилами та ставкою. Виявляти осіб та / або суб'єктів господарювання, які здійснюють видобуток (вирахування, майнінг) криптовалюти, представники фіскальних органів, правоохоронних органів та органу ліцензування можуть за показниками надвисокого рівня споживання електроенергії у порівнянні з іншими видами господарської діяльності. Також можна запропонувати три шляхи визначення суми податків: 1) через надання доступу представникам фіскального органу до комп'ютерної програми та гарантів криптовалюти; 2) через розрахунок представниками фіскального органу середньомісячного обсягу видобутку одиниць криптовалюти для певного обладнання і, відповідно, пропорційно до нього — суми податку; 3) пропорційно до кількості витраченої електроенергії.

Таким чином, легалізація або визнання видобутку (вирахування, генерування, майнінгу) криптовалюти видом господарської діяльності, запровадження його ліцензування, оподаткування доходів, отриманих від нього, буде корисною для держави, оскільки дасть змогу їй вийти із патової ситуації, яка склалася у відносинах із майнерами, а також сприятиме наповненню Державного бюджету вкрай дефіцитними додатковими фінансовими ресурсами. Зрозуміло, що викладене у статті є лише схемою, яка на основі майбутніх розвідок у наступних роботах повинна отримати конкретику із чіткими пропозиціями до законів і підзаконних нормативно-правових актів України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Деревянко Б.В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 33—39. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_8.pdf (дата звернення: 21.02.2018).
2. Проценко А.Т. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні: дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07). Київ, 2016. 202 с.
3. Вишневецька А.О. Роль криптовалюти для інформаційної економіки України та світу. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки*. 2017. № 47. С. 13—17.
4. Галушка Є.О. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 4 (44). С. 634—638.
5. Петрук О.М., Новак О.С. Сутність криптовалюти як методологічна передумова її облікового відображення. *Вісник ЖДТУ. Сер. Економічні науки*. 2017. № 4 (82). С. 48—55.
6. Сохацька О., Курант Т. Криптовалюти: засіб платежу чи інвестиційний інструмент? *Перші наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наук. праць*. За ред. О.П. Кириленка (26.11.2015, м. Тернопіль). Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 42—47.
7. Яцків Н.Г., Яцків С.В. Перспективи використання технології блокчейн у мережі інтернет речей. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Випуск 26.8. С. 381—387.
8. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1996 № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

9. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.0.2001 № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
10. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти / криптовалюти» Bitcoin: Роз'яснення Національного банку України від 10.11.2014. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608 (дата звернення: 27.02.2018).
11. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40—44. Ст. 356.
13. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15—93. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 17. Ст. 184.
14. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
15. Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 609. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF> (дата звернення: 12.02.2018).
16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13—14, 15—16, 17. Ст. 112.
17. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341—III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25—26. Ст. 131.
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

REFERENCES

1. Derevianko B.V. Ryzky zdiisnennia operatsii z kryptovaliutoiu (bitkoinamy) hromadian i subiektiv hospodariuvannia Ukrainy. *Forum prava*. 2017. No. 3: 33—39. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_8.pdf [in Ukrainian].
2. Protsenko A.T. Pravove rehuliuвання obihu elektronnykh hroshei v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. K., 2016 [in Ukrainian].
3. Vyshnevska A.O. Rol kryptovaliuty dlia informatsiinoi ekonomiky Ukrainy ta svitu. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Ser. Ekonomichni nauky*. 2017. No. 47: 13—17 [in Ukrainian].
4. Halushka Ye.O. Sutnist kryptovaliut ta perspektyvy yikh rozvytku. *Molodyi vchenyi*. 2017. № 4 (44): 634—638 [in Ukrainian].
5. Petruk O.M., Novak O.S. Sutnist kryptovaliuty yak metodolohichna peredumova yii oblikovoho vidobrazhennia. *Visnyk ZhDTU. Ser. «Ekonomichni nauky»*. 2017. No. 4 (82): 48—55 [in Ukrainian].
6. Sokhatska O., Kurant T. Kryptovaliuty: zasib platezhu chy investytsiinyi instrument? Pershi naukovi chytannia pamiaty S.I. Yurii: zbirnyk nauk. prats. Za red. d.e.n., prof. O.P. Kyrylenko (26.11.2015. m. Ternopil). Ternopil: TNEU, 2015. S. 42—47 [in Ukrainian].
7. Yatskiv N.H., Yatskiv S.V. Perspektyvy vykorystannia tekhnolohii blokchein u merezhi internet rechei. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 2016. Vypusk 26.8: 381—387 [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20.05.1996 No. 679-XIV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1999. No. 29. St. 238 [in Ukrainian].
9. Pro platizhni systemy ta perekaz koshtiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 05.04..2001 № 2346-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. No. 29. St. 137 [in Ukrainian].
10. Roziasnennia shchodo pravomirnosti vykorystannia v Ukraini «virtualnoi valiuty/kryptovaliuty» Bitcoin: Roziasnennia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 10.11.2014. Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608 [in Ukrainian].
11. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 No. 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 30. St. 141 [in Ukrainian].
12. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 No. 435—IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2003. No. 40—44. St. 356 [in Ukrainian].
13. Pro systemu valiutnoho rehuliuвання i valiutnoho kontroliu: Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19.02.1993 No. 15—93. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1993. No. 17. St. 184 [in Ukrainian].
14. Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 02.03.2015 No. 222-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2015. No. 23. St. 158 [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia pereliku orhaniv litsenzuvannia ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2015 No. 609. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].
16. Podatkovi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 No. 2755-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2011. No. 13—14, 15—16, 17. St. 112 [in Ukrainian].
17. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 No. 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. No. 25—26. St. 131 [in Ukrainian].

18. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 No. 8073-X. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR*. 1984. Dodatok do No. 51. St. 1122 [in Ukrainian].

Надійшла 02.03.2018

Б.В. Деревянко

Донецкий юридический институт МВД Украины,
г. Кривой Рог, Украина

О.А. Туркот

Львовский государственный университет внутренних дел,
г. Львов, Украина

О ПРИЗНАНИИ ДОБЫЧИ (МАЙНИНГА) КРИПТОВАЛЮТЫ ВИДОМ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Предложено правовой режим операций с криптовалютой уравнивать с правовым режимом операций с иностранной валютой; легализовать добычу (майнинг) криптовалюты в качестве вида хозяйственной деятельности, ввести его лицензирование (органом лицензирования назначить СБУ) и налогообложение доходов от него. Сделан вывод, что легализация добычи (майнинга) криптовалюты будет полезна для государства и будет способствовать наполнению Государственного бюджета.

Ключевые слова: криптовалюта, биткоин, майнинг, хозяйственная деятельность, лицензирование, налогообложение.

B.V. Derevyanko

Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kryvyi Rih, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

O.A. Turkot

Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-4505-3096>

ABOUT LEGALIZATION OF EXHAUST (MAINING) CRYPTOCURRENCY BY THE TYPE OF ECONOMIC ACTIVITY

In Ukraine, the cryptocurrency is viewed as a monetary surrogate. In many countries of the world, operations with cryptocurrency are more or less permitted. You can name countries such as Australia, Austria, Bulgaria, Brazil, Israel, Canada, China, Norway, Singapore, USA, Thailand, Germany, Croatia, Switzerland, Japan and others. On the basis of objective analysis and the study of examples from foreign experience, the legal regime of operations with the cryptocurrency is proposed to equalize with the legal regime of operations with foreign currency; legalize the mining of the cryptocurrency as a type of economic activity, introduce its licensing and taxation of income from it.

Citizens of Ukraine are not forbidden to keep savings in foreign currency and exchange foreign currency for hryvnia and other foreign currency. Ukrainians can not receive wages or any remuneration in foreign currency on the territory of Ukraine, but they can earn or win foreign currency on the Internet. The same regime should receive cryptocurrency. And operations on mining of cryptocurrency should be licensed as highly profitable and requiring a special knowledge and skills type of economic activity. Applying income tax to miners is offered on general terms. Three ways of determining the amount of taxes are proposed: 1) granting access to representatives of the fiscal body to the computer program and purses of the cryptocurrency; 2) through the calculation by the representatives of the fiscal body of the average monthly volume of production of units of cryptocurrency for a certain equipment and, accordingly, in proportion to it, the amount of tax; 3) in proportion to the amount of electricity spent. The last two look the most real. In the case of taxation of operations on «mining» of cryptocurrencies, the state through the amount of electricity consumed can identify and control miners. It is concluded that the legalization of the state of the budget.

Keywords: crypto currency, Bitcoin, mining, economic activity, licensing, taxation.